

**Avaluacions de Ciències Socials:
Llicenciat en Antropologia Social i Cultural UAB (2n cicle)**

Introducció

L'avaluació de l'ensenyament d'Antropologia Social i Cultural a la UAB s'ha dut a terme dins del programa d'avaluacions de l'Agència de 1999. Durant aquest any, el mateix ensenyament també s'ha avaluat a la URV i està previst avaluar el de la UB en el programa d'avaluacions 2000, completant així el procés d'avaluació d'aquest ensenyament de segon cicle a Catalunya. Cal dir que es tracta de la primera titulació de segon cicle de l'Àrea d'Humanitats que s'ha avaluat a la UAB.

La fase d'avaluació interna es va encetar amb la constitució del comitè intern, el mes de març de 1999, i va cloure amb el lliurament de l'informe d'autoavaluació, el mes d'octubre. En el comitè intern hi havia una adequada representació de professors, alumnes i personal d'administració i serveis de la titulació. La visita del comitè extern d'avaluació es realitzà el mes de gener i es va lliurar l'informe extern el mes d'abril de 2000. En el comitè extern hi havia dos catedràtics d'altres universitats de l'Estat, un professional i un expert en metodologia.

L'avaluació s'ha desenvolupat satisfactòriament i ha existit un clima de col·laboració entre ambdós comitès.

Context institucional

Els estudis d'Antropologia Social i Cultural de la UAB s'imparteixen a la Facultat de Filosofia i Lletres, situada al campus de Bellaterra. En aquest centre s'imparteixen, a més a més, les llicenciatures de: Filologia anglesa, Filologia catalana, Filologia clàssica, Filologia francesa, Filologia hispànica, Filosofia, Geografia, Història, Història de l'Art, Humanitats, Història i Ciència de la Música i, finalment, Teoria de la Literatura i Literatura Comparada. Aquests dos darrers ensenyaments són de segon cicle.

L'any 1992, en el context de revisió dels antics plans d'estudi, l'Antropologia esdevé ensenyament de segon cicle. La UAB va tenir un paper capdavanter en la seva implantació i llicencià la primera cohort de titulats el curs 1993/94. En el BOE de 22 de gener de 1993 queda recollit l'actual pla d'estudis.

Taula 1. Dades generals de la UAB

	Antropologia, UAB
Alumnes de l'ensenyament	266
Alumnes de l'ensenyament a tot Catalunya	766
Alumnes totals matriculats a la UAB	33.506
Alumnes de 2n cicle de la UAB	870
% Alumnes titulació respecte dels alumnes totals de la UAB	0.8%
% Alumnes respecte del total d'alumnes de la titulació a Catalunya	35%
% Alumnes respecte dels alumnes de només 2n cicle	31%

L'accés a l'estudi

Com que es tracta d'un ensenyament de segon cicle, només poden accedir-hi:

- Aquelles persones que hagin superat el primer cicle de qualsevol de les següents llicenciatures: Belles Arts, Filosofia, Economia, Administració i Direcció d'Empreses, Dret, Sociologia, Ciències Polítiques, Psicologia, Història, Geografia, Humanitats, Periodisme, Comunicació Audiovisual, Publicitat i Relacions Públiques, Història de l'Art i qualsevol Filologia.
- Aquelles persones que tinguin qualsevol dels títols següents: Mestre, Diplomant en Infermeria, Diplomant en Treball Social i Diplomant en Educació Social.

En el cas de la UAB, atès l'elevat volum de demandes, s'estableixen, a més a més, uns criteris de selecció basats en la mitjana de l'expedient acadèmic, la valoració de coneixements previs en Antropologia, el coneixement d'idiomes i la valoració del *curriculum vitae* de l'aspirant, amb la intenció d'evitar al màxim l'heterogeneïtat de perfils dels nous alumnes.

Taula 2. Demanda d'accés a la titulació. Curs 1998/99

Titulació	Places ofertes	Demanda global 1a opció	Ràtio demanda/oferta	Demanda satisfeta global
Antropologia, UAB	120	240	2	102
<i>Places ofertes a Catalunya: 250</i> <i>Demanda en 1a opció a Catalunya: Nd</i>				

A Catalunya s'ofereixen un total de 250 places per estudiar Antropologia Social i Cultural. La UAB és la universitat que n'ofereix més –120–, davant les 80 de la UB i les 50 de la URV.

La principal motivació expressada pels alumnes per cursar aquests estudis és l'interès real pels coneixements que s'hi adquireixen; la segona és l'obtenció d'una titulació de grau superior. Així, la demanda per part de diplomats/des, especialment en Infermeria i Treball Social, és superior (58%) a la de llicenciats/des i estudiants de primer cicle (40%).

Finalment, segons l'enquesta realitzada als estudiants durant el procés d'avaluació, destaca que més del 70% dels alumnes manifesta que treballa durant la carrera i que el 81.6% són dones.

Fites i objectius

En la documentació existent s'estableix com a objectiu final de la titulació: *Proporcionar una formació sòlida en la investigació bàsica i en l'antropologia aplicada*. Tanmateix, no existeixen uns objectius específics. Ara bé, a partir dels resultats del procés d'avaluació realitzat està previst que es desenvolupin. També caldria aprofitar aquesta iniciativa per incorporar mecanismes de revisió dels objectius.

El programa de formació

Cal recordar que es tracta d'un ensenyament de segon cicle. La càrrega lectiva global és de 150 crèdits. El programa presenta gran coherència en la seva estructura i continguts i ha sabut conjugar una oferta dirigida a dos tipus d'estudiants: d'una banda, professionals d'infermeria i treball social i, de l'altra, estudiants més joves que encara no treballen i consideren la llicenciatura part de la seva primera carrera universitària. En línies generals, el conjunt de la comunitat mostra la seva acceptació envers l'actual pla. Tanmateix, en opinió del comitè extern caldria incorporar-hi altres corrents de pensament antropològic per tal de donar a conèixer la varietat d'opcions teòriques existents a l'entorn de l'antropologia.

Hi ha coincidència en el fet de considerar poc realista l'opció de cursar la carrera en els dos anys previstos i la majoria dels alumnes tendeixen a cursar-la en més. La càrrega lectiva setmanal –entre 20 i 30 hores (sense contar el treball personal)– és considerada excessiva tant pels professors com pels alumnes. Pel que fa al nivell d'exigència, en general, els alumnes el valoren com a alt.

L'actual oferta d'optativitat es considera limitada, especialment per part dels alumnes, i en aquest sentit, es proposa diversificar l'oferta d'optatives variant el contingut en cursos successius i tot aprofitant la formació científica diversa del professorat.

Cal destacar l'aposta de la titulació pels aspectes etnogràfics, a través de l'èmfasi en el treball de camp (*Pràctiques de Camp I i II* –22 crèdits–) considerat molt important, ja que ofereix als alumnes un tret formatiu diferenciador dins del camp de les Ciències Socials i les Humanitats.

Taula 3. El programa de formació

	Antropologia, UAB
Publicació en el BOE	22.01.93
Anys de durada	2
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	117
<i>Teoria</i>	63
<i>Pràctica</i>	54
Crèdits optatius	18
Crèdits de lliure elecció	15
<i>Total</i>	150
Altres dades	
Grau mínim de practicitat	36%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	14
Oferta crèdits optatius propis	73
% d'optatives al pla d'estudis	12%
Relació d'optativitat	4.05
Projecte final de carrera/ <i>Pràcticum</i>	Sí
Pràctiques en empreses	No

Desenvolupament de l'ensenyament

Els alumnes valoren positivament l'accessibilitat al professorat. El clima de comunicació i proximitat es considera un dels punts forts de l'ensenyament. D'altra banda, les tutories inicials de carrera es consideren un recurs molt útil per tal d'adequar el ritme de treball

exigit amb les disponibilitats temporals dels alumnes. Existeix, doncs, una cultura d'atenció tutorial consolidada.

L'ensenyament s'organitza, des de la implantació dels estudis de nocturn i a quasi totes les assignatures, en dos grups, un al torn de matí i l'altre al torn de tarda. Cal destacar que, en general, el nivell de compliment dels programes es considera adequat.

La classe magistral representa la principal estratègia didàctica, ara bé, aquesta es complementa amb mecanismes més dinàmics com són l'ús de material audiovisual (videos), treballs en grup i exposicions dels alumnes. La lectura de textos és la principal font d'informació dels alumnes, però, en aquest sentit, es considera que manca temps per a una lectura pausada que permeti reposar i consolidar les idees. Pel que fa al desenvolupament de l'ensenyament, es constata la necessitat de millorar la coordinació conjunta dels programes de les assignatures a fi d'evitar encavalcaments de continguts.

Les classes pràctiques, que representen el 36% dels crèdits, proporcionen les eines metodològiques per a la recerca i per a l'exercici professional. En general, es valora positivament el grau d'adequació d'aquestes a les classes teòriques i viceversa.

Pel que fa a l'avaluació, el treball individual sobre un tema és el principal sistema d'avaluació dels coneixements, per sobre de l'examen final. Les taxes d'èxit i de rendiment presenten uns resultats acadèmics bons.

Taula 4. Distribució d'alumnes. Curs 1997/98

Antropologia, UAB	
<i>Mitjana d'alumnes per grup de 1r curs</i>	
Teoria	67
Pràctica	35
<i>Mitjana d'alumnes de nou ingrés de 1r curs</i>	
Teoria	54
Pràctica	29
<i>Mitjana d'alumnes per grup 2n cicle</i>	
Teoria	53
Pràctica	24
Alumnes totals	266
Alumnes equivalents a temps complet	190

Taula 5. Resultats acadèmics. Curs 1997/98

Antropologia, UAB	
<i>Taxa d'èxit 1r curs</i>	
1a convocatòria	94%
2a convocatòria	94%
<i>Taxa d'èxit 2n cicle</i>	
1a convocatòria	95%
2a convocatòria	95%
<i>Rendiment acadèmic</i>	
1r curs	75 %
2n cicle	79%
Mitjana del nombre de titulats (1996/99)	39
Taxa de graduació	0.78

Professorat

Destaca, com un punt fort, la bona preparació i formació científica del professorat, en molts casos bons especialistes en els seus camps i amb un alt reconeixement tant a nivell estatal com internacional.

Hi ha una elevada presència de professorat no ordinari –més del 60%–, amb un elevat nombre de professors contractats en precari sota la figura de professorat associat. Cal destacar que, atesa la distribució actual, el pes de les tasques de gestió departamental recau en tot el personal disponible (personal ordinari i no ordinari).

Taula 6. Dedicació docent del professorat. Curs 1997/98

	Antropologia, UAB
Professorat Ordinari	36.9%
Catedràtics d'Universitat	15.2%
Titulars d'Universitat	21.7%
Catedràtics d'Escola Universitària	-
Titulars d'Escola Universitària	-
Associats	50.5%
Altres	12.4%

Instal·lacions

En general, els espais de la titulació són adequats. La ubicació en el campus de Bellaterra es valora positivament. Les aules de docència són modernes i ben equipades, amb mitjans audiovisuals i connexions a la xarxa informàtica.

La Biblioteca d'Humanitats és un dels principals actius de l'ensenyament; es valora positivament l'espai, les instal·lacions i determinats fons específics d'antropologia, tot i que caldria ampliar els fons, en especial els volums fonamentals a disposició dels alumnes.

Els serveis generals del campus –esports, idiomes, etc.–, a l'abast de tota la comunitat, són valorats positivament per tots aquells qui en fan ús. Tanmateix, existeix un gran nombre d'alumnes que en desconeixen l'existència.

Relacions externes

La titulació participa de manera estable i des de 1990 en el programa Erasmus d'intercanvi d'estudiants, amb una valoració positiva, especialment per part dels alumnes.

D'altra banda, els professors mantenen contactes de forma regular amb nombroses universitats i institucions nacionals i internacionals, sovint amb caràcter individual, i que caldria, en la mesura que sigui possible, institucionalitzar.

Finalment, es valora com un punt feble la manca de relacions amb empreses i el món professional, i la manca d'un programa de pràctiques que pogués vincular els alumnes amb un lloc de treball potencial.

Recerca

Es fa una valoració positiva de la tasca investigadora, tant per volum com per la seva qualitat. Hi ha professors que han fet aportacions molt significatives i que gaudeixen d'un ampli reconeixement estatal i internacional.

D'altra banda, caldria considerar la possibilitat d'oferir més informació sobre recerca a aquells estudiants de darrer curs que desitjarien incorporar-se a projectes, línies de recerca, mecanismes de funcionament dels equips, etc.